XITOY DAVLATIDA TA’LIM TIZIMI

“Alfraganus University Filalogiya fakulteti
Ingiliz tili yo’nalishi
2-bosqich talabasi
Maxmudxo’jayeva Nasibaxon Azim qizi
Ilmiy rahbar: ***Ziyatova Barno***

Anotatsiya : *Mazkur maqolada Xitoy davlatining ta’lim tizimi haqida batafsil ma’lumot beriladi. Ta’lim bosqichlari, majburiy ta’lim tizimi, o‘ziga xos jihatlar, innovatsion yondashuvlar va xalqaro hamkorlik alohida tahlil qilinadi. Shuningdek, ta’lim tizimidagi so‘nggi islohotlar va ularning milliy rivojlanishga ta’siri muhokama qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *Xitoy ta’lim tizimi, majburiy ta’lim, Gaokao, innovatsiyalar, xalqaro hamkorlik, zamonaviy texnologiyalar, ta’lim sifati.*

Аннотация : *В данной статье подробно рассматривается система образования Китайской Народной Республики. Анализируются уровни образования, обязательное обучение, особенности системы, инновационные подходы и международное сотрудничество. Также обсуждаются последние реформы в сфере образования и их влияние на национальное развитие.*

Ключевые слова: *система образования Китая, обязательное обучение, Гаокао, инновации, международное сотрудничество, современные технологии, качество образования.*

Annotation: *This article provides a detailed analysis of the education system in the People's Republic of China. It examines education levels, compulsory education, distinctive features, innovative approaches, and international cooperation. Additionally, recent educational reforms and their impact on national development are discussed.*

Keywords: *Chinese education system, compulsory education, Gaokao, innovations, international cooperation, modern technologies, education quality.*

Xitoy ta'lim tizimi dunyodagi eng yirik va murakkab ta'lim tizimlaridan biri hisoblanadi. Xitoy hukumati ta'limga katta e'tibor qaratadi, chunki bu mamlakat iqtisodiy rivojlanishi va jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir.

Xitoy ta'lim tizimi besh asosiy bosqichdan iborat. Birinchi bosqich – maktabgacha ta'lim bo‘lib, u 3 yoshdan 6 yoshgacha davom etadi. Bu bosqich majburiy emas, lekin ota-onalar farzandlarini bolalar bog‘chasiga berishga harakat qilishadi. Maktabgacha ta'lim bolalarni boshlang‘ich maktabga tayyorlashga qaratilgan bo‘lib, unda asosiy e'tibor o‘yin orqali o‘qitishga beriladi. Xitoyda bolalar bog‘chalari davlat va xususiy sektorda mavjud bo‘lib, ularning sifati va narxi turlicha bo‘lishi mumkin.

Ikkinchi bosqich – boshlang‘ich ta'lim bo‘lib, u 6 yoshdan 12 yoshgacha davom etadi va majburiy hisoblanadi. O‘quvchilarga xitoy tili, matematika, jismoniy tarbiya, tabiiy fanlar va san'at asoslari o‘rgatiladi. Bundan tashqari, ko‘pgina maktablarda chet tillar, ayniqsa, ingliz tili ham o‘qitiladi. Boshlang‘ich maktablarda intizomga katta ahamiyat beriladi va o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasi sinovlar orqali baholanadi.

Uchinchi bosqich – o‘rta ta'lim ikki bosqichga bo‘linadi. Birinchi bosqichi kichik o‘rta maktab bo‘lib, u 12 yoshdan 15 yoshgacha davom etadi va majburiy ta'limning bir qismi hisoblanadi. Ikkinchi bosqichi katta o‘rta maktab bo‘lib, u 15 yoshdan 18 yoshgacha davom etadi va majburiy emas. O‘quvchilar bu bosqichni tugatgandan so‘ng, oliy ta'limga yoki kasb-hunar ta'limi muassasalariga yo‘naltiriladi. O‘rta ta'lim davomida fanlarga ixtisoslashish muhim rol o‘ynaydi va talabalar o‘z kelajakdagi yo‘nalishlarini tanlashlari lozim bo‘ladi.

Xitoyda universitetga kirish uchun o‘quvchilar Gaokao deb nomlangan milliy imtihonni topshirishlari kerak. Ushbu imtihon Xitoy ta'lim tizimidagi eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi, chunki talabalarning kelajagi asosan shu imtihon natijalariga bog‘liq bo‘ladi. Gaokao dunyodagi eng qiyin imtihonlardan biri bo‘lib, abituriyentlarning bilim darajasi juda yuqori darajada sinovdan o‘tkaziladi. Oliy ta'lim tizimi bakalavriat, magistratura va doktorantura bosqichlaridan iborat. Xitoyda dunyoning eng nufuzli universitetlari joylashgan, jumladan, Pekin universiteti va Tsinghua universiteti. Oliy ta'lim davlat va xususiy universitetlarda taqdim etiladi.

Hukumati ilm-fan va texnologiyaga katta ahamiyat berib, ko‘plab ilmiy-tadqiqot institutlarini qo‘llab-quvvatlaydi. Xitoy universitetlarida chet ellik talabalar uchun ham maxsus dasturlar mavjud bo‘lib, turli sohalar bo‘yicha ilmiy izlanish olib borish imkoniyatlari kengayib bormoqda. Shuningdek, Xitoyda kasb-hunar ta'limi ham keng rivojlangan bo‘lib, texnik va kasbiy malakalarga ega mutaxassislarni tayyorlashga qaratilgan. O‘quvchilar o‘z qiziqishlariga qarab turli sohalar bo‘yicha ta’lim olishlari mumkin. Kasb-hunar ta'limi muassasalari sanoat korxonalari bilan hamkorlikda ishlaydi va o‘quvchilarga amaliyot o‘tash imkoniyatini taqdim etadi. So‘nggi yillarda Xitoyda ta'lim sohasida raqamli texnologiyalar jadal rivojlanmoqda. Onlayn ta'lim platformalari, sun'iy intellekt yordamida ta'lim berish va interaktiv dars uslublari keng joriy etilmoqda. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va yanada keng ommaga ta'lim olish imkoniyatini taqdim etish imkonini bermoqda. Umuman olganda, Xitoy ta'lim tizimi dunyodagi eng raqobatbardosh va samarali tizimlardan biri bo‘lib, o‘quvchilarga yuqori sifatli bilim olish imkoniyatini taqdim etadi. Hukumat ta'limga katta mablag‘ ajratib, innovatsion ta'lim metodlarini joriy etib kelmoqda. Shu sababli, Xitoy ta'lim tizimi xalqaro miqyosda ham yuqori baholanadi.

Xulosa

Xitoy ta’lim tizimi yuqori intizom, raqobatbardoshlik va sifatli ta’lim bilan ajralib turadi. Mamlakatda ta’lim majburiy va bosqichma-bosqich rivojlangan bo‘lib, boshlang‘ich va o‘rta ta’lim barcha fuqarolar uchun bepul taqdim etiladi. Oliy ta’lim esa ilmiy tadqiqotlar va innovatsion yondashuvlar bilan boyitilgan. Gaokao imtihoni o‘quvchilarning akademik kelajagini belgilovchi muhim sinov bo‘lib, ta’lim tizimining asosiy tarkibiy qismidir.Shuningdek, kasb-hunar ta’limi bozor talablariga mos ravishda rivojlantirilmoqda, bu esa texnik mutaxassislarni tayyorlashda muhim rol o‘ynaydi. So‘nggi yillarda Xitoyda ta’limning raqamli transformatsiyasi keng joriy etilib, sun’iy intellekt va onlayn ta’lim platformalari samaradorlikni oshirmoqda.Xitoy hukumati ta’lim sohasida xalqaro hamkorlikni kengaytirib, xorijiy talabalar uchun ham turli dasturlarni taklif etmoqda. Barcha islohotlar va innovatsiyalar natijasida Xitoy ta’lim tizimi jahon miqyosida yuksak mavqega ega bo‘lib, mamlakatning iqtisodiy va texnologik taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "China Education System Overview" – worldbank.org

2. "Gaokao and China's Education Reforms" – chinaeducation.info

3. Nazarova S.I. va Mavlonberganova R.O. "Xitoy maktabgacha ta'lim tizimi" – Zenodo.org.